

ΑΡΤΟΚΛΑΣΙΑ

Η Αρτοκλασία είναι μία άπό τις άκολουθίες που χρησιμοποιείται συχνά στήν λειτουργική πράξη της Έκκλησίας μας, και θεωρείται ως κατάλοιπο άπό τις «Άγάπες» της ζωῆς τῶν πρώτων Χριστιανῶν. Ήδέ όνομασία της προέρχεται άπό τό άρχαιο όνομα της θείας Εύχαριστίας «κλάσις τοῦ ἄρτου», καθώς ἐπίσης και άπό τόν τρόπο μέ τόν ὅποιο κόβονται καὶ μοιράζονται οἱ ἄρτοι στούς πιστούς. Τελεῖται σέ ἀνάμνηση τῆς εὐλογίας και τοῦ πολλαπλασιασμού τῶν πέντε ἄρτων στήν ἔρημο άπό τόν Κύριο, ὅπως περιγράφεται στά ιερά Εὐαγγέλια: *Ματθαίου 14, 13-21 · Μάρκου 6, 32-44 · Λουκᾶ 9, 10-17 · Ιωάννου 6, 1-15.*

Έχει τήν προέλευσή της άπό τά μοναστήρια, στά όποια ἐτελεῖτο ἀρχικά μόνο στίς όλονύκτιες ἀγρυπνίες. Μέ τό πέρασμα ὅμως τοῦ χρόνου ἐπεκράτησε νά τελεῖται και στούς Ένοριακούς Ναούς κατά τήν άκολουθία τοῦ πανηγυρικοῦ Έσπερινοῦ τῶν μεγάλων ἐορτῶν και τῶν ἐορταζομένων Άγίων, πρός τιμήν τῶν όποίων προσφέρουν οἱ πιστοί τούς ἄρτους.

Ποιός είναι ὁ σκοπός γιά τόν όποιο τελεῖται ἡ Αρτοκλασία;

Ο σκοπός γιά τόν όποιο τελεῖται ἡ άκολουθία αύτή είναι διπλός:

α) Γιά νά ἀγιασθοῦν ἐκεῖνοι πού θά λάβουν και θά φᾶνε τεμάχια ἄρτου.

β) Νά ἐνισχυθοῦν μέ λίγη τροφή ὅσοι μετέχουν στήν ἀγρυπνία, ὥστε νά ἔχουν τήν δυνατότητα νά ἀντέξουν σωματικά και στό ὑπόλοιπο μέρος τῆς άκολουθίας.

Πότε πρέπει νά τελεῖται;

Η Άρτοκλασία ἦταν πάντοτε συνδεδεμένη μέ τόν Μεγάλο Έσπερινό, δηλ. τίς ἀγρυπνίες, γιά νά στηρίζονται οἱ πατέρες, «διά τόν κόπον τῆς ἀγρυπνίας», μέχρι τήν ὥρα τῆς θείας Κοινωνίας και νά ἀγιάζονται. Στίς Ένορίες ὅμως ἀποδεσμεύτηκε άπό τόν Μεγάλο Έσπερινό,

έφόσον δέν τελοῦνται στούς Ἐνοριακούς Ναούς ἀγρυπνίες καί δέν ἔχει πιά τήν ἔννοια τοῦ στηριγμοῦ γιά τὸν κόπο τῆς ἀγρυπνίας. Ἐμεινε ἡ ἔννοια τοῦ ἀγιασμοῦ μέ τήν μετάληψη εὐλογημένου ἄρτου καί ἡ σύνδεσή της μέ τίς ἑορτές (συνήθως οἰκογενειακές) καί τίς μνῆμες τῶν πανηγυριζομένων Ἅγιων. Τελεῖται ἡ στό μέσον τοῦ Ἐσπερινοῦ ἡ στό τέλος τοῦ Ὁρθρου (κακῶς) ἡ καί (κάκιστα) στό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας, ἃν μή καί τελείως ἀνεξάρτητα.

• Η κανονική καί παλαιά ὅμως διάταξη ἐπιβάλλει ἡ Ἀρτοκλασία νά τελεῖται ἀμέσως μετά τά Ἀπολυτίκια τοῦ Μεγάλου Ἐσπερινοῦ.

• Η μεταφορά τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς στό τέλος τοῦ Ὁρθρου καί ἡ διανομή τῶν ἀγιασθέντων ἄρτων μετά τήν ἀπόλυση τῆς θείας Λειτουργίας εἶχε ως ἀποτέλεσμα:

α) Νά προκαλεῖται κάποια καθυστέρηση, γιατί προστίθεται μία ἀκολουθία ἐπιπλέον στήν θεία Λειτουργία.

β) Νά δημιουργεῖται, μέ τήν παρεμβολή της, διάσπαση στό λειτουργικό πλαίσιο τῆς ἑορτῆς.

γ) Νά ἐπικρατήσει ἡ λαθεμένη ἀντίληψη, ὅτι γιά νά φάει κάποιος ἀπό τούς εὐλογηθέντες ἄρτους πρέπει νά είναι νηστικός.

Τά είδη πού χρειάζεται γιά τήν τέλεση τῆς Ἀρτοκλασίας.

Σύμφωνα μέ τά ὄσα ἀναφέρει ὁ ἄγιος Συμεών ὁ Θεοσαλονίκης, προκειμένου νά τελεστεῖ ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας χρειάζονται:

α) Πέντε πρόσφορα.

β) Σιτάρι ἄβραστο.

γ) Κρασί.

δ) Λάδι.

Είναι λαθεμένη ἡ συνήθεια μερικῶν εὐσεβῶν γυναικῶν, οἱ ὄποιες ἀντί σιτάρι τοποθετοῦν ἔνα πιάτο βρασμένο σιτάρι (κόλλυβο). Στήν Ἀρτοκλασία χρειάζεται σιτάρι ἄβραστο.

Συμπερασματικά τονίζουμε τά ἔξῆς:

1. Θά πρέπει οἱ πιστοί νά φέρουν τήν Ἀρτοκλασία τους στόν Ἐσπερινό, γιά νά εὐλογοῦνται οἱ ἄρτοι τότε, σύμφωνα μέ τήν ἀρχαία ὥρα τάξη. Ο Ἐσπερινός εἶναι ἡ καταλληλότερη ὥρα καί δίνει μεγαλύτερη λαμπρότητα καί ἐπισημότητα στήν ἀκολουθία τοῦ ἑορταζομένου Ἅγιου.

2. Οἱ πιστοί μποροῦν νά φᾶνε ἀπό τούς εὐλογηθέντες ἄρτους, ἔστω καί ἃν είναι χορτάτοι, ἐφόσον ἡ Ἀρτοκλασία κανονικά ἐτελεῖτο κατά τήν διάρκεια τῆς ἀγρυπνίας καί εἶχαν ἥδη προηγουμένως παρακαθήσει σέ δεῖπνο.

3. Τά ὄνόματα αὐτῶν πού προσφέρουν τούς ἄρτους, θά πρέπει νά γράφονται, ὅπως δόθηκαν στήν Βάπτιση, σέ καθαρό χαρτί, σέ πτώση γε-νική καί εὐανάγνωστα, προκειμένου νά μνημονευθοῦν.